

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Markéty Lehké, Ph.D. a soudců JUDr. Petra Černého, Ph.D. a Mgr. Václava Trajera v právní věci **žalobce: J. K., nar. „X“, bytem „X“, proti žalované: České správě sociálního z a b e z p e č e n í**, se sídlem v Praze 5, ul. Křížová č. p. 25, PSČ 225 08, **v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 11. 6. 2013, č. j. „X“,**

t a k t o :

- I.** Žaloba se **z a m í t á**.
- II.** Žádný z účastníků řízení **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se včasně podanou žalobou ve znění jejích doplnění ze dne 23. 7. 2013 a ze dne 7. 10. 2013, u Krajského soudu v Plzni, jenž žalobu pro místní nepřislušnost postoupil Krajskému soudu v Ústí nad Labem, který ji posléze zaevidoval pod sp. zn. 15 Ad 5/2014, domáhal zrušení rozhodnutí žalované České správy sociálního zabezpečení ze dne 11. 6. 2013, č. j. „X“, jímž byla zamítnuta jeho žádost ze dne 22. 3. 2013 o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle ust. § 2 odst. 1 zákona č. 261/2001 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního odboje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů a o změně zákona č. 39/2000 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům československých zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 až 1945 (dále jen „zákon o odškodném“), a to s odůvodněním, že žalobce dotyčnou žádost podal po marném uplynutí zákonem stanovené prekluzivní lhůty.

V žalobě uvedl, že o jeho žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky dle zákona o odškodném, kterou podal z pozice bývalého politického vězně komunistické diktatury, žalovaná rozhodla způsobem, s nímž není spokojen, jelikož diskriminuje občany žijící mimo

území České republiky, kteří mají nárok na odškodné, když ti byli také politickými vězni tak, jako občané České republiky žijící na jejím území. V návaznosti na to žalobce podotkl, že velmi mnoho politických vězňů nemohlo získat takové informace o formě jejich odškodnění, protože se nemohli žádným způsobem dozvědět o vydaném zákonu o odškodnění bývalých politických vězňů. Sám žalobce se o této možnosti odškodnění bývalých politických vězňů v podobě alespoň malé částečné finanční náhrady od České republiky za jejich utrpení v komunistických koncentračních táborech a pracovních lágrech dozvěděl relativně nedávno a náhodně od jiného bývalého politického vězně. K tomu žalobce doplnil, že jakožto bývalý politický vězeň tuto újmu protrpěl, a to v délce 5 let ve II. nápravně výchovné skupině na Pankráci, v Minkovicích, kde byl mj. fyzicky likvidován, ve Vykmanově či v Jáchymově, přičemž vazbu prožil v Litoměřicích. Veškeré podklady a doklady by měla mít k dispozici žalovaná, včetně dokumentace týkající se obžaloby, rozsudku a rehabilitačních listin, když byl posléze shledán neprávem a nevinně obžalovaným a odsouzeným.

Dále žalobce namítl, že bylo povinností žalované jednotlivé bývalé politické vězně především žijící v zahraničí informovat o možnosti odškodnění bývalých politických vězňů od České republiky tak, aby byla zachována rovnoprávnost u všech bývalých politických vězňů. Žalobce žijící v zahraničí totiž neměl možnost dozvědět se informace ohledně odškodnění bývalých politických vězňů od svých známých z České republiky, když ti nemají v tomto směru zájem či se o tyto věci nezajímají.

Žalobce je přesvědčen, že časovým omezením k podání předmětných žádostí o poskytnutí jednorázové peněžní částky žalovaná vědomě diskriminuje osoby, které neměly či nadále nemají možnost získat příslušné informace v této záležitosti. K tomu žalobce doplnil, že soud by měl přezkoumat i odpověď pana V. T. z Ministerstva vnitra, u něhož žádal rovněž o jednorázové odškodnění dle nařízení vlády č. 135/2009 Sb.

Závěrem žalobce uvedl, že pokud soud rozhodne v jeho neprospěch a rovněž i vyšší instance, tak mu by mu patrně zbývala pouze žaloba vůči České republice podaná ve Štrasburku ve věci vědomé diskriminace bývalých politických vězňů.

V doplnění žaloby ze dne 23. 7. 2013 žalobce výslovně uvedl, že svojí žalobou brojí proti rozhodnutí žalované ze dne 11. 6. 2013, když pro občany České republiky z řad bývalých politických vězňů není problémem získat si informace ohledně poskytování odškodnění bývalým politickým vězňům relativně jednoduchým způsobem z tisku, rozhlasu a televize. Dále žalobce připustil, že konečný termín k podání předmětné žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky byl do 31. 12. 2012, nicméně dle jeho přesvědčení žalovaná nejednala správně, když jeho žádost zamítla, neboť občan žijící v cizině nemá absolutně možnost získat informace o poskytování odškodnění bývalým politickým vězňům ve srovnání s bývalými politickými vězni žijícími v České republice, čímž je porušen mezi nimi princip rovnoprávnosti. Žalobce dále poznamenal, že diskriminace ze strany žalované spočívá v tom, že bývalým politickým vězňům alespoň neposkytuje delší lhůtu k podání žádostí o odškodnění či to neumožňuje setrvale bez lhůty, když na odškodnění za pobyt v komunistických žalářích je absolutní nárok. Závěrem podotkl, že opětovně požádá Ministerstvo vnitra o odškodnění a v případě zamítavé odpovědi bude záležitost řešit soudně.

V dalším doplnění žaloby ze dne 7. 10. 2013 žalobce setrval na žalobním tvrzení o nevýhodné pozici bývalých politických vězňů žijících v zahraničí z hlediska informovanosti o možnosti odškodnění za komunistickou perzekuci a dále uvedl, že žalovaná obhazuje svůj

postup poukazem na zákony, avšak její přístup je protilidský, nadřazený a pohrdlivý, nelogický, byrokratický a technokratický. Závěrem pak uvedl, že navrhuje i zrušit rozhodnutí žalované České správy sociálního zabezpečení ze dne 22. 5. 2013, č. j. 511 121 197/315-JS, kterým bylo zrušeno prvotní rozhodnutí žalované ze dne 12. 4. 2013, č. 511 121 197, o poskytnutí jednorázové peněžní částky (*pozn. soudu - o žalobě brojící proti rozhodnutí žalované ze dne 22. 5. 2013 bylo vedeno u Krajského soudu v Ústí nad Labem samostatné soudní řízení pod sp. zn. 15 Ad 4/2014, které bylo v mezidobí již pravomocně ukončeno usnesením o odmítnutí žaloby*).

Žalovaná k výzvě soudu předložila správní spis a písemné vyjádření k žalobě, v němž navrhla její zamítnutí pro nedůvodnost.

K věci uvedla, že žalobou napadeným rozhodnutím byla předmětná žádost žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky v souladu s ust. § 3 odst. 2 zákona o odškodném zamítnuta pro její podání po uplynutí stanovené lhůty. Lhůta pro podání žádosti o jednorázovou peněžní částku uvedená v ust. § 3 odst. 2 zákona o odškodném je výslovně stanovena do 31. 12. 2012, a to jako lhůta prekluzivní, jejímž uplynutím nárok zaniká. Je přitom dle žalované bez významu, z jakého důvodu ke zmeškání lhůty došlo. Žalovaná přitom nemá povinnost informovat potencionální oprávněné osoby o možnosti uplatnit nárok dle zákona o odškodném a ani to není v jejích možnostech. Podal-li žalobce žádost po jejím uplynutí, nemohla žalovaná postupovat jinak, než žádost zamítnout.

O žalobě pak soud rozhodl v souladu s ust. § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), bez jednání, neboť žalovaná s tímto postupem souhlasila a žalobce nevyjádřil do dvou týdnů od doručení výzvy soudu svůj nesouhlas s takovýmto projednáním, takže se má za to, že souhlas udělil, když byl o tomto následku ve výzvě soudu výslovně poučen.

Napadené rozhodnutí soud přezkoumal v řízení podle prvního dílu hlavy druhé s. ř. s., která vychází z dispoziční zásady vyjádřené v ustanovení § 71 odst. 1 písm. c) a d) a odst. 2 věty druhé a třetí a ustanovení § 75 odst. 2 věty první tohoto zákona. Z ní vyplývá, že soud přezkoumává rozhodnutí správního orgánu pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty ode dne doručení napadeného rozhodnutí, jak stanovuje ustanovení § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. Povinností žalobce je tedy tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému stanovení a toto tvrzení odůvodnit. Bez návrhu žalobce pak musí soud přihlídnout pouze k takovým vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu nebo které vyvolávají jeho nicotnost podle § 76 odst. 2 s. ř. s. Takové nedostatky v projednávané věci ovšem zjištěny nebyly.

Po přezkoumání skutkového a právního stavu dospěl soud k závěru, že předmětná žaloba z hlediska uplatněných žalobních námitek není vůbec důvodná.

Předně soud uvádí, že úkolem předmětného soudního řízení bylo na základě žalobcovy žaloby ve znění jejích doplnění ze dne 23. 7. 2013 a ze dne 7. 10. 2013 učinit přezkum z hlediska zákonnosti rozhodnutí žalované ze dne 11. 6. 2013, č. j. „X“, jímž byla zamítnuta jeho žádost ze dne 22. 3. 2013 o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle ust. § 2 odst. 1 zákona o odškodném, a to s odůvodněním, že žalobce dotyčnou žádost podal po marném uplynutí zákonem stanovené prekluzivní lhůty. V této souvislosti je třeba z procesní opatrnosti uvést, že je sice pravdou, že žalobce se v žalobě domáhal přezkumu vedle právě

citovaného rozhodnutí žalované ze dne 11. 6. 2013 i přezkumu rozhodnutí žalované ze dne 22. 5. 2013, č. j. „X“, kterým bylo rozhodnuto o zrušení z procesních důvodů zamítavého prvostupňového rozhodnutí žalované ze dne 12. 4. 2013, č. „X“, které bylo vydáno o žalobcově žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky, nicméně z hlediska vymezení přezkumu předmětného soudního řízení je podstatné to, že o rozhodnutí žalované ze dne 22. 5. 2013, č. j. „X“, bylo před Krajským soudem v Ústí nad Labem vedeno samostatné soudní řízení pod sp. zn. 15 Ad 4/2014, neboť žaloba vůči předmětnému rozhodnutí žalované ze dne 11. 6. 2013, č. j. „X“, byla soudem vyloučena k samostatnému soudnímu řízení pod sp. zn. 15 Ad 5/2014. Z tohoto důvodu se soud tedy v předmětné věci zabýval toliko rozhodnutím žalované ze dne 11. 6. 2013, č. j. „X“.

Toto rozhodnutí žalované ze dne 11. 6. 2013, č. j. „X“, přitom bylo vydáno ohledně žádosti žalobce o poskytnutí jednorázové peněžní částky podle ust. § 2 odst. 1 zákona o odškodném. Dotyčnou žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky bylo přitom nutné uplatnit u žalované nejpozději dne 31. 12. 2002. V ust. § 3 odst. 2 je totiž výslovně zakotveno, že nárok o poskytnutí jednorázové peněžní částky je nutné uplatnit písemnou žádostí u orgánu příslušného k vydání rozhodnutí nejpozději do 31. 12. 2002, jinak nárok zaniká. Z právě uvedené zákonné dikce jednoznačně vyplývá, že zákonem stanovená lhůta k podávání dotyčných odškodňovacích žádostí je lhůtou prekluzivní, neboli propadnou, což jinými slovy v praxi znamená, že marným uplynutím této lhůty nárok na jednorázovou peněžní částku bez dalšího zaniká. Existenci a charakter dotyčné zákonné lhůty přitom žalobce nepochybně ověřoval. V daném případě ovšem žalobce svoji žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky uplatnil až dne 22. 3. 2013 a tedy zjevně po marném uplynutí dotyčné zákonné lhůty, takže jejím marným uplynutím žalobcovo právo na poskytnutí jednorázové peněžní částky bez dalšího zaniklo. Datum podání dotyčné žádosti až dne 22. 3. 2013 přitom žalobce naprosto nijak nepochybně ověřoval ve správním ani předmětném soudním řízení. Jestliže žalobcovo právo na poskytnutí jednorázové peněžní částky bez dalšího zaniklo, tak nebylo možné, aby žalovaná jeho žádosti vyhověla, když zaniklé právo nelze přiznat.

Vzhledem k uplatněným žalobním námitkám soud směrem k žalobci uvádí, že žalobce by měl vzít v potaz fakt, že žalovaná byla bez dalšího povinna přihlédnout z úřední povinnosti k prekluzi jeho práva na poskytnutí jednorázové peněžní částky. Pokud by postupovala žalovaná jinak, zjevně by tím postupovala v rozporu se zákonem. Žalovaná jakkoliv nemohla zohlednit případné důvody, pro které v případě žalobce ke zmeškání dotyčné zákonné lhůty došlo.

Dále by měl žalobce vzít v potaz fakt, že žalovaná nemá povinnost informovat potencionální oprávněné osoby o možnosti uplatnit nárok dle zákona o odškodném, a ani to není v jejích možnostech, když jí z povahy věci nemůže být znám okruh všech potencionálních žadatelů o poskytnutí jednorázové peněžní částky, neboť žádný ucelený seznam těchto potencionálních žadatelů žalovaná není povinna vést. To ostatně koresponduje skutečnosti, že předmětné správní řízení o poskytnutí jednorázové peněžní částky je možno zahájit pouze z podnětu účastníka a naproti tomu nemůže být zahajováno žalovanou z úřední povinnosti, když se zde striktně uplatňuje dispozitivní zásada. Zákonodárce při zakotvení možnosti požádat o jednorázovou peněžní částku legitimně vycházel z toho, že dané plnění nelze účastníkovi vnutit proti jeho vůli, takže účastník řízení má možnost zcela svobodně se rozhodnout, zdali žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky uplatní či nikoliv. K tomu soud podotýká, že zákon o odškodném byl přitom náležitě publikován ve Sbírce zákonů, která

má vedle písemné podoby i elektronickou verzi, jež je běžně dostupná široké veřejnosti pomocí příslušných webových stránek na internetu, takže se s ní mohl snadno případně seznámit i žalobce. Jestliže žalovaná neměla povinnost informovat potencionální oprávněné osoby o možnosti uplatnit nárok dle zákona o odškodném, nelze jí v tomto směru nic vytýkat, pokud o této možnosti nevyrozuměla žalobce. Pravdou sice je, že jednotlivé okresní správy sociálního zabezpečení mají dle ust. § 6 odst. 4 písm. l) zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o organizaci a provádění soc. zabezpečení“), poskytovat občanům odbornou pomoc ve věcech sociálního zabezpečení, nicméně soud má za to, že do okruhu této odborné pomoci nespadá povinnost jednotlivých okresních správ sociálního zabezpečení či žalované povinnost předem informovat veškeré potencionální účastníky jednotlivých správních řízení o nově vydaných zákonech (včetně zákona o odškodném) a zároveň povinnost vyrozumívat potencionální účastníky jednotlivých správních řízení o dopadech této nové právní úpravy na jejich jednotlivé případy. Povinnost jednotlivých okresních správ sociálního zabezpečení a potažmo i žalované k poskytování odborné pomoci ve věcech sociálního zabezpečení ve smyslu ust. § 6 odst. 4 písm. l) zákona o organizaci a provádění soc. zabezpečení je třeba chápat tak, že potencionálním či vlastním účastníkům jednotlivých správních řízení ve věcech sociálního zabezpečení nabízí využití bezplatné návštěvy klientského centra, dále využití možnosti telefonického dotazu na call centru či využití možnosti návštěvy příslušných webových stránek žalované na internetu. Bylo čistě věcí žalobce, zda této odborné pomoci ze strany žalované využije či nikoliv. Na tomto závěru soudu nemá žádný vliv ani skutečnost, že žalobce dlouhodobě žije v Německu, když telefonické spojení s call centrem či návštěva příslušných webových stránek žalované na internetu bylo a je možno snadno činit vzhledem k technologické vyspělosti stávající společnosti včetně České republiky a Německa případně i z místa bydliště, bez ohledu na to, zda se toto bydliště nachází v zahraničí. Vedle toho nelze nezmínit, že žalobci nic nebránilo v tom, aby se v rámci svého pobytu případně obrátil s žádostí o poradenství ve věcech sociálního zabezpečení na příslušný konzulát.

Na základě výše uvedených skutečností soud uzavírá, že pokud žalovaná v daném případě před marným uplynutím dotyčné zákonné lhůty k uplatnění žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky žalobce neinformovala o případné možnosti uplatnit žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky, třebaže ten žije již dlouhá léta v Německu, neshledává soud v postupu žalované nezákonnost a ani diskriminační přístup k žalobci. Bylo pouze na procesní aktivitě žalobce, do jaké míry si svá práva ve věci jednorázové peněžní částky ohlídlá, což odpovídá prastaré římské zásadě – právo je psáno pro bdělé - *vigilantibus iura scripta sunt*.

Pro úplnost soud z procesní opatrnosti ještě uvádí, že s ohledem na jasně vymezený předmět soudního řízení, a to přezkum zákonnosti rozhodnutí žalované ze dne 11. 6. 2013, č. j. 511 121 197/4210, jak bylo rozvedeno již shora, bylo vyloučené, aby soud v předmětném řízení přezkoumával odpověď pana V. T. z Ministerstva vnitra poskytnutou žalobci toliko v neformální e-mailové podobě, na základě e-mailové korespondence se žalobcem. Tato e-mailová odpověď pana V. T. patrně z Ministerstva vnitra ze dne 11. 6. 2013 totiž jak po formální, tak i obsahové stránce nevykazuje znaky správního rozhodnutí ve smyslu ust. § 65 s. ř. s., o němž by soud mohl vést samostatné přezkumné soudní řízení, přičemž dotyčná odpověď nebyla poskytnuta ze strany žalované, nýbrž patrně pracovníkem zcela odlišného správního orgánu, takže nebyla poskytnuta v rámci předmětného správního řízení a tudíž ani není součástí správního spisu, který soudu předložila žalovaná. Pokud žalobce uplatnil žádost

o jednorázové odškodnění i u Ministerstva vnitra, měl by vzít na vědomí skutečnost, že o této žádosti je třeba vést zcela samostatné správní řízení, a to nikoliv u žalované, nýbrž u Ministerstva vnitra, přičemž toto samostatně vedené správní řízení pak může být na základě správní žaloby podrobeno případnému soudnímu přezkumu, ovšem opět v samostatném soudním řízení.

Ze shora predestřených důvodů soudu proto nezbylo než předmětnou žalobu podle ust. § 78 odst. 7 s. ř. s. ve výroku rozsudku ad I. zamítnout, neboť ji z pohledu uplatněných žalobních neshledal důvodnou.

Současně soud podle ust. § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. ve výroku rozsudku ad II. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, když žalobce nebyl ve věci úspěšný a žalované náhrada nákladů řízení nepřísluší.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti **musí** být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Ústí nad Labem dne 29. července 2014

JUDr. Markéta Lehká, Ph.D. v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Monika Králová